

---

tweede brief gaat over een diefstal uit het klooster. Raemaekers weet het zo te regelen dat de katholieke Statenbijbel voor een vergoeding van €1.800,- in het Statenbijbelmuseum te Leerdam ten toon wordt gesteld.

Merkwaardig genoeg doet het feit dat de rooms-katholieken ook een Statenbijbel hebben uitgegeven weinig stof opwaaien. Alleen journalist Bart Bos en rechercheur Leo Stadman uit Groningen hebben er belangstelling voor. De laatste mede omdat zijn nicht Annemiek archeologie heeft gestudeerd en opgravingen bij het voormalige klooster Yesse heeft gedaan. Samen gaan zij naar de Groninger Archieven – waar zij worden geholpen door ‘een gortdroge archivaris die naar zweet ruikt’ – om meer over de achtergronden van de brieven te weten te komen. Een ding is de lezer dan al duidelijk: archivariissen moeten toch eens wat doen aan hun imago. Des te meer omdat op blz. 188-189 het archiefpersoneel zo onnozel is een man met een leren tas toe te laten tot de charterzaal en hem alleen te laten met een oorkonde uit 1223, zodat hij die heel eenvoudig kan verwisselen voor een vervalsing.

Het verhaal krijgt een wending als Bos, Stadman en nicht Annemiek op het lumineuze idee komen dat de onteigening van alle kerkelijke- en kloostergoederen, die op de Reductie van 1594 volgde, wel eens onrechtmatig zou kunnen zijn. Ze lichten de provinciaal archeoloog Harry Kompier in, die op zijn beurt contact opneemt met de advocaat Nout Kreek. Hij is ‘van het type vuurvreter’ en heeft ‘de overtuiging dat ieder gelijk te halen is, mits goed bepleit’. Kompier legt de vraag voor: ‘of je uit een zaak van 420 jaar geleden nog miljoenen kunt slepen’. Hij verduidelijkt zijn vraag door de achtergrond van zijn verzoek als volgt in te kleden (blz. 61):

Dat in 1594 katholiek Europa onder de voet werd gelopen door het protestantisme. Beeldenstorm en reformatie. Calvijn en Luther. Een tijd waarin Nederland verkeerde in chaos en wetteloosheid, toen krijgsheren nog regeerden met hun kanonnen en de Tachtigjarige Oorlog gaande was. Om het land van dat juk te bevrijden werden nieuwe bestuursvormen uitgeprobeerd. De soevereine Provinciale Staten werden bedacht als bestuursmodel.

Zijn conclusie is dan: ‘De kersverse provincie heeft in 1594 de kloosters gewoon beroofd (...) volgens mijn moraal is dat dus diefstal. En jij gaat ze aanklagen’. Het is onteigening zonder rechtsgrond. De kloosters vielen onder de Heilige Stoel en het pauselijk gezag en dus is het Vaticaan is nog dezelfde rechtspersoon als toen. Kreek zal namens het Vaticaan de Provinciale Staten van Gro-